

С. В. Козловський,

д. е. н., професор кафедри фінансів, обліку та оподаткування,
ПВНЗ "Університет сучасних знань", м. Київ

Е. А. Кіреєва,

к. е. н., доцент кафедри адміністративного менеджменту та альтернативних джерел енергії,
Вінницький національний аграрний університет

Є. С. Жураківський,

аспірант, Вінницький національний аграрний університет

ІНСТРУМЕНТАРІЙ ДЕРЖАВНОЇ АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

S. Kozlovskiy,

Doctor of Economics, professor of the department of finance, accounting
and taxation PHEI "University of contemporary knowledge", Kyiv

E. Kireeva,

Ph.D., assistant professor of management and administrative
alternative energy sources of Vinnytsa National Agrarian University

E. Zhurakivskiy,

Postgraduate student Vinnitsa National Agrarian University

STATE AGRICULTURAL POLICY TOOLS SUPPORT REGIONAL ECONOMIC SECURITY AGRICULTURAL SECTOR UKRAINE

У статті проведено теоретико-методичне дослідження особливостей економічної безпеки аграрної галузі. Розроблено організаційно-управлінський механізм прийняття рішень щодо забезпечення регіональної економічної безпеки аграрної галузі. Сформовано інструментарій державної аграрної політики забезпечення регіональної економічної безпеки аграрної галузі. Запропоновано комплекс заходів щодо забезпечення економічної безпеки аграрної галузі Вінницької області. Визначено відмінні риси стратегії економічної безпеки аграрної галузі України.

This article presents a theoretical and methodological study characteristics of economic security of the agricultural sector. Organizational and managerial decision-making to ensure economic security of the regional agricultural sector. Formed state agrarian policy tools to regional economic security of the agricultural sector. A range of measures to ensure the economic security of the agricultural sector Vinnytsa region. Determined the distinctive features of economic security strategy for the agricultural sector of Ukraine.

*Ключові слова: економічна безпека, аграрна галузь, державна політика, інструментарій, регіон.
Key words: economic security, agriculture, public policy toolkit region.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

На сучасному етапі розвитку світової економіки, в умовах глобальної економічного та політичної нестабільності величезне значення набуває поняття "безпеки". На сьогоднішній день дане поняття стало актуальним для всіх суб'єктів — починаючи від окремо взятого громадянина будь-якої країни (особиста безпека, продовольча безпека, безпека житла, захищеність від втрати роботи, екологічна безпека, соціальна захищеність і т.п.), держави, в якій мешкає цей громадянин, і закінчуючи загальносвітовою безпекою.

Тому не випадково, що є багато означень поняття "економічна безпека" [1], однак необхідно визнати той факт, що всі науковці вважають, що це поняття є базис-

ним і основоположним в сучасній економічній теорії і теорії державного управління. Економічна безпека, на наш погляд, є тією сполучною ланкою, які об'єднує всі численні складові національної безпеки держави, оскільки від її рівня і стану безпосередньо залежать всі сфери діяльності країни.

При розгляді питань забезпечення економічної безпеки аграрної галузі України принципово важливим моментом є уточнення проблематики дослідження, встановлення видів безпеки і загроз для розвитку аграрної галузі та розробка їх класифікацій, а також вивчення особливостей функціонування аграрної галузі на даному етапі розвитку національної економіки.

Рис. 1. Організаційно-управлінський механізм прийняття рішень щодо забезпечення регіональної економічної безпеки аграрної галузі

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Як відомо, проблеми досягнення економічної безпеки держави, регіонів, окремих галузей економіки, а також дослідження питань, пов'язаних з цією проблемою, відображені в наукових працях багатьох зарубіжних та вітчизняних: Л. Абалкіна, Дж. Барбера, Л. Біркена, І. Бінька, О. Барановського, З. Варналія, О. Власюка, В. Воротіна, А. Гальчинського, В. Геєця, В. Горбуліна, К. Гудвіла, К. Девіса, О. Ємельянова, М. Єрмошенка, А. Качинського, Г. Калетніка, А. Козаченко, Р. Леонарда, Ю. Лисенка, Т. Лоурі, І. Мазура, О. Макара, А. Мокія, В. Мунтіяна, Г. Пастернак-Таранушенка, В. Предборського, Д. Прейгера, У. Семюелса, О. Скидана, А. Сухокурова, О. Черняка, Л. Шевченко, В. Шлемко, А. Штангрета та ін.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Мета роботи полягає в теоретико-методичному дослідженні інструментарію державної аграрної політики забезпечення регіональної економічної безпеки аграрної галузі України.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Інструмент нівелювання специфічних загроз регіональній економічній безпеці аграрної галузі формується з урахуванням оцінки її рівня і стану в цілому, а також за допомогою аналізу значень її показників з метою виявлення якісних характеристик досліджуваного процесу і визначення пріоритетних напрямів економічної аграрної політики регіону. Реалізація даного інструментарію спрямована на вдосконалення соціальної політики галузей сільського господарства і обробної про-

мисловості; модернізацію даних галузей, з метою оновлення основних фондів і підвищення ефективності виробництва; вдосконалення економічної політики регіону, з метою створення умов підвищення рентабельності агропромислового бізнесу, галузевої інвестиційної привабливості, підвищення обсягів виробництва і розширення інфраструктури; формування регіональної інфраструктури галузей сільського господарства і обробної промисловості в торговій (ринкової), інвестиційної, науково-інноваційної, інституційної сферах [2; 3].

З врахуванням цього пропонується організаційно-управлінський механізм прийняття рішень щодо забезпечення регіональної економічної безпеки аграрної галузі (рис. 1).

Реалізація запропонованого організаційного механізму передбачає проведення детального аналізу значень показників економічної безпеки аграрної галузі з метою виявлення якісних характеристик досліджуваного процесу, а також визначення пріоритетних напрямів економічної політики регіону та формування конкретного набору економічного та політичного інструментарію.

Процес вибору необхідного інструментарію забезпечення регіональної економічної безпеки аграрної галузі, в залежності від стратегії регіонального розвитку [4; 5], з тими чи іншими виділеними пріоритетними (стратегічними) напрямками поданий на рисунку 2. Слід зазначити, що запропонована методика оцінки рівня регіональної економічної безпеки аграрної галузі передбачає поділ показників оцінки по критерієм значимості, тобто по їх можливому впливу на економічну безпеку аграрної галузі досліджуваного регіону. Тому високий типологічний рівень економічної безпеки ще не свідчить про абсолютну безпечність та можливість не проведення заходів щодо її забезпечення, бо можлива наявність показників з низькими значеннями, вплив яких не має суттєвого значення в даний момент, але має значення у майбутньому.

До найбільш поширених видів регулятивного і стимулятивного інструментарію державної і політики щодо розвитку аграрної галузі регіону слід віднести: розробку і впровадження спеціальних податкових режимів для суб'єктів регіональної аграрної галузі; надання податкових преференцій (пільги, відстрочення, амністії) суб'єктам регіональної аграрної галузі; встановлення граничних інтервалів цін (максимальних і мінімальних) на продовольство і продовольчі товари [6]; регулювання ввезення-вивезення продовольства і продовольчих товарів; виділення державних і регіональних асигнувань у формі грантів, субвенцій, субсидій, державних гарантій суб'єктам аграрної галузі; виділення державних і регіональних асигнувань на фінансове оздоровлення, оновлення основних фондів, технічну і технологічну модернізацію, розширення соціального пакету і т.ін., в формі програм співфінансування частини витрат, безпроцентних позик, субсидування процентних ставок по кредитах і лізингу, реструктуризації боргів суб'єктам регіональної аграрної галузі; державне і регіональне інвестування; розробка технічних регламентів та інших форм нормативних обмежень; формування інститутів інфраструктури аграрної галузі; використання засобів антимонопольного регулювання; правова підтримка суб'єктів регіональної аграрної галузі; стимулювання

Рис. 2. Інструментарій державної аграрної політики забезпечення регіональної економічної безпеки аграрної галузі

науково-інноваційної складової регіонального агропромислового комплексу; інші види інструментарію, що не суперечать чинному законодавству.

Для вибору конкретного набору організаційно-економічного інструментарію забезпечення регіональної економічної безпеки, необхідно застосування методу декомпозиції до аналізу її показників, в залежності від бальної оцінки окремого показника. Даний механізм передбачає вибір того чи іншого виду інструментарію в залежності від бальної оцінки окремого показника економічної безпеки аграрної галузі в тих виділених нами вище пріоритетних напрямках, які дані показники характеризують.

Декомпонований механізм вибору організаційно-економічного інструментарію дозволяє визначити основні інструменти забезпечення економічної безпеки аграрної галузі Вінницької області, а саме: фінансово-кредитний та податковий інструментарій (рис. 3). Слід зазначити, що для найбільш повної оцінки рівня економічної безпеки конкретного аграрної галузі регіону і виявлення стратегічних напрямів державної та регіональної політики в галузі економічної безпеки, запропонована методика оцінки рівня економічної безпеки аграрної галузі передбачає застосування методу декомпозиції [7] і додаткового диференційованого аналізу значень окремих показників.

Алгоритм розрахунку обсягу коштів, необхідних для розвитку аграрної галузі окремо взятої території у вигляді державної підтримки повинен складатися з наступних етапів:

1. Оцінка фактичного рівня самозабезпечення населення основними видами продуктів харчування.
2. Визначення ролі кожного регіону в продовольчій незалежності країни.
3. Виділення лімітів фінансових ресурсів для забезпечення потреб аграрної галузі регіону.
4. Розподіл обсягу виділених державних коштів на рівні регіону в розрізі галузей, видів аграрної продукції, місцевих утворень.
5. Оцінка можливостей регіону у підвищенні обсягу виробництва продукції аграрного призначення виходячи з особливостей природно-кліматичних умов і потенціалу (економічно-фінансового; виробничо-технологічного; природньо-екологічного; соціально-інтелектуального; інституційно-політико-інтеграційного) території, що є передумовою необхідності збільшення обсягів державної підтримки на фінансування господарюючих суб'єктів аграрної галузі.
6. Розробка пакету документів з обґрунтування і необхідності збільшення рівня державної підтримки та оформлення відповідних запитів.

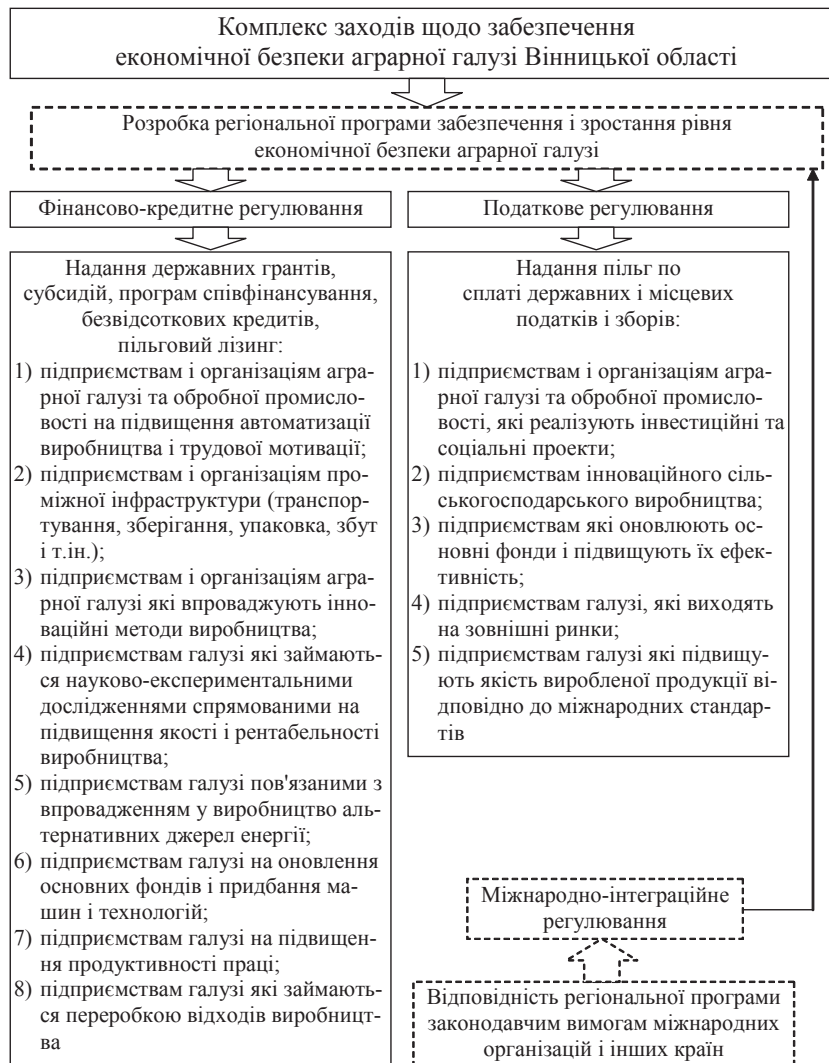

Рис. 3. Комплекс заходів щодо забезпечення економічної безпеки аграрної галузі Вінницької області

7. Оцінка перспектив зміни спеціалізації регіону з урахуванням регіональних особливостей для забезпечення і підвищення рівня продовольчої незалежності і планування потреби в обсязі державних коштів на планований період.

Також одним з аспектів державної аграрної політики має стати політика стимулювання створення вертикально-інтегрованих структур, що об'єднують виробників, що діють у рамках єдиних продуктових ланцюжків, ефективність організаційно-економічних відносин в яких сприяє зниженню загроз з боку диспаритету цін [6; 8].

Створення подібних структур сприятиме вирішенню завдань:

- розвитку виробничої кооперації уздовж технологічних ланцюжків АПК і в сфері реалізації готової продукції;

- встановлення довгострокових партнерських відносин між сільськими товаровиробниками і підприємствами харчової промисловості, а також кредитно-фінансовими установами через розвиток товарного кредиту і фінансового лізингу;

- поліпшення інвестиційних умов в АПК, концентрації інвестиційних ресурсів на пріоритетних напрямках розвитку цього комплексу;

- впровадження прогресивних технологій в сільськогосподарське виробництво, що сприяє технологічному оновленню харчової промисловості;

- розвитку ринкової інфраструктури в АПК;

- вдосконалення організації закупівель та поставок продовольства в державний фонд.

Основним фактором негативного впливу на економічну безпеку як аграрної галузі, так і регіону в цілому є стан соціально-економічної сфери, зокрема, низький рівень і якість життя населення. Вирішення даної проблеми необхідно реалізовувати за допомогою проведення політики області щодо зниження рівня безробіття, підвищення середньої заробленої плати, підвищення соціального і фізіологічного прожиткових мінімумів, а також сприяти підвищенню середньої тривалості життя населення. Безсумнівно, важливу роль у розвитку економічної безпеки аграрної галузі має відігравати розвиток сильних сторін, можливостей або потенціалу регіону (будь то природно-ресурсних, виробничих або науково-технічних), формуючи тим самим позитивний імідж регіонів, стимулюючи залучення в регіон інвестицій.

Функції держави при забезпеченні економічної безпеки аграрної галузі повинні зводитися до регулювання процесів продовольчого забезпечення, в тому числі створення умов для розвитку ринкового механізму господарювання, контролю за використанням ресурсів у сільському господарстві, підтримки і захисту економічних інтересів сільських виробників; протидії тіньовій економіці, економічній злочинності та корупції в агропродовольчій сфері, створення запасів продовольства на випадок надзвичайних ситуацій.

Як зазначалося вище (рис. 3), однією з форм підтримки може виступати система бюджетного субсидування сільськогосподарського виробництва, спрямованого на компенсацію частини нормативних витрат не тільки реалізованої, але і всієї виробленої валової про-

дукції для його розширеного відтворення з метою забезпечення населення країни продовольством власного виробництва.

Специфіка державного управління аграрною галуззю на регіональному рівні визначається особливостями останньої як об'єкта управління, які проявляються в диференціації умов, процесів, відносин, раціональне утримання і функціонування яких ринковий механізм забезпечує незадовільно або не забезпечує взагалі.

Необхідність вдосконалення системи державного управління аграрною галуззю на рівні регіону обумовлена невідповідністю державного управління сучасним вимогам і умовам ринкової економіки, що проявляється в нерівноправному становищі аграрної галузі в порівнянні з іншими сферами суспільного виробництва, соціально-економічної диференціації людей, низького ступеня науково-технічного прогресу в аграрній сфері, падінні доходів сільськогосподарських товаровиробників.

Забезпечення конкурентоспроможності вітчизняного агропромислового комплексу є одним із пріоритетних завдань у стратегії забезпечення продовольчої безпеки країни і основним фактором стійкості системи економічної безпеки як аграрної галузі, так і країни загалом.

Специфіка виробництва аграрної продукції вимагає добре налагодженої функціональної зв'язку між усіма його стадіями на основі технологічної спільності і єдності, всіх процесів (виробництва, переробки, зберігання, доведення до споживача) і забезпечення пропорційності в їх розвитку. Проблема полягає в тому, що кожна з цих стадій здійснюється на підприємствах, які належать до різних галузей, значно відрізняються один від одного технологією, механізацією і умовами виробництва. У цих умовах однаковим витрати не можуть дати однаковий ефект. Таким чином, відмінності в економічних умовах є вихідним початком зародження нееквівалентного обміну діяльності між підприємствами різних галузей. В результаті створюються об'єктивні передумови економічної нерівності.

Одним з варіантів ефективного та стійкого розвитку аграрної галузі з метою забезпечення її економічної безпеки є створення бізнес-груп, які об'єднують у своєму складі виробництво сировини, постачання його на переробку, безпосередньо виробництво продукції та доведення її до споживачів (агрохолдінги). Відзначимо, що розвиток інтеграції являє собою об'єктивний економічний процес, пов'язаний, з одного боку, з суспільним поділом праці і його спеціалізацією, а, з іншого, з мотивами і факторами, що впливають на види інтеграційного об'єднання. Інтегровані структури приймають різноманітні форми в залежності від характеру об'єднання зі стратегічними партнерами, забезпечують еквівалентність виробничо-економічних відносин та в підсумку забезпечують ефективність функціонування агропромислового виробництва.

Однак слід підкреслити і те, що одним з найважливіших резервів підвищення рівня економічної безпеки аграрної галузі є прискорений розвиток малих форм господарювання на селі. Наприклад, господарства населення легко пристосовуються під швидко мінливі умови зовнішнього середовища. Важливою ланкою в агропродовольчому секторі є розвиток фермерських господарств. Так, у Центральній Європі, Скандинавських країнах, Японії, США широке поширення набула така форма господарювання, як фермерська корпорація, що складається з декількох об'єднаних фермерів.

З позиції досягнення продовольчої безпеки через вдосконалення механізму управління економічною безпекою аграрної галузі для усунення загроз національним аграрним інтересам необхідна практична реалізація наступного комплексу пропозицій:

- 1) підвищення рівня розораності ріллі, повернення в оборот раніше виведених сільськогосподарських земель;
- 2) розробка програм відтворення родючості ґрунтів;
- 3) розробка резервів (ціноутворення, оподаткування, кредитування і т.ін.) з вирівнювання економічних умов господарювання;
- 4) вдосконалення механізму оренди земельних угідь за допомогою встановлення оптимального розміру орендної плати і розумних умов;
- 5) науково-обґрунтована державна підтримка суб'єктів господарської діяльності сфери АПК;
- 6) забезпечення доступності кредитних ресурсів;
- 7) розвиток сільськогосподарської кооперації та інтеграції;
- 8) розвиток соціальної інфраструктури села;
- 9) поліпшення умов праці і охорони праці на підприємствах АПК.

Удосконалення державної підтримки економічної безпеки аграрної галузі передбачає практичну реалізацію таких принципів, як:

— біологізації землеробства, спрямована на поліпшення якості ґрунтового покриву, диференціацію технологій вирощування сільськогосподарських культур під відповідні агрокліматичні ландшафти з метою отримання екологічно чистої продукції при максимальному використанні сукупності факторів ресурсозбереження;

— можливість адаптації технологій під особливості функціонування окремих територій з урахуванням їх багатокладності, форм організації праці, агроекологічних факторів;

— вибір альтернативи із сукупності технологій стосовно рівня інтенсифікації АПК, обмеженості ресурсів.

Сутність економічної безпеки аграрної галузі як системи економічних інтересів полягає в пошуку механізмів компромісу між забезпеченням національних інтересів країни, продовольчою безпекою та ризиками, в результаті яких забезпечується стійке функціонування АПК [9]. У той же час економічну безпеку аграрної галузі слід розглядати і як функціональну систему, яка відображає процеси взаємовідносин інтересів учасників аграрних відносин в залежності від загроз, діяльність яких має різну спрямованість і може привести до недотримання граничних значень критеріїв продовольчої безпеки.

Процес підвищення рівня економічної безпеки аграрної галузі є об'єктивно необхідною умовою державної політики. Органами влади здійснюється вибір найбільш оптимальних цілей залежно від специфічних умов агропродовольства, наявності матеріально-технічної бази, забезпеченості кваліфікованими кадрами та інше.

Головною державною метою по розробці стратегії економічної безпеки аграрної галузі є зниження кризових тенденцій в розвитку вітчизняного агропромислового комплексу та підвищення його стійкості до внутрішніх і зовнішніх ризиків [10].

Відмінні риси стратегії економічної безпеки аграрної галузі України:

— процес розробки стратегії не завершується проектуванням напрямів розвитку аграрної галузі з метою забезпечення продовольчої безпеки країни;

— використання кластерного аналізу, статистичних методів і моделювання дозволить розробити механізм оптимального поєднання капіталу (основного, оборотного, людського) і розміщення сільськогосподарського виробництва (спеціалізації регіону) з урахуванням специфіки конкретного регіону країни;

— специфіка ведення сільськогосподарського виробництва вимагає розробки дерева цілей стосовно кожної сільськогосподарської культури (жито, пшениця, картопля і т.д.), увазі тваринницької продукції (молоко, м'ясо ВРХ, свинини і т.д.);

— функціонування великих інтегрованих структур вертикального і горизонтального типу дозволяє отримати ефект економії на масштабі виробництва і знизити трансакційні витрати;

— динамічність факторів зовнішнього середовища, особливо на світовому ринку продовольства, вимагає ретельної оперативного коригування діючої стратегії, бо великий вплив мають природно-кліматичні чинники;

— недостатнє використання інноваційного потенціалу та практичне застосування розроблених інноваційних проектів ведення аграрного виробництва в силу обмеженості фінансових ресурсів;

— існуючі методики оцінки економічної ефективності державних, регіональних програм розвитку АПК (створення агромістечок, поліпшення соціальних умов сільського населення, формування великих інтегрованих структур спільно з приватними інвесторами і т.ін.) вимагають доопрацювання стосовно окремо взятого регіона.

Аналіз досягнутого рівня економічної безпеки аграрної галузі є первинною ланкою при розробці стратегії розвитку АПК країни, бо його результати дозволять ранжувати регіони і на підставі цього розробити стратегію розвитку держави загалом.

ВИСНОВКИ

Інструментарій державної аграрної політики забезпечення регіональної економічної безпеки аграрної галузі складається з наступних блоків: вдосконалення соціальної політики; модернізація аграрної галузі; вдосконалення економічної політики; формування регіональної інфраструктури. Дані блоки поєднані між собою розробленою економіко-математичною моделлю на основі теорії нечіткої логіки. На основі даного інструментарію розроблено організаційно-управлінський механізм прийняття рішень щодо забезпечення регіональної економічної безпеки аграрної галузі.

Декомпонований механізм вибору організаційно-економічного інструментарію дозволив визначити основні інструменти забезпечення економічної безпеки аграрної галузі Вінницької області, а саме: фінансово-кредитний та податковий інструментарій. В якості найважливішого інструменту вдосконалення економічного механізму функціонування аграрної галузі з метою підвищення його економічної безпеки слід відзначити систему бюджетного субсидування сільськогосподарського виробництва, спрямованого на компенсацію частини нормативних витрат не тільки реалізованої, але і всієї виробленої валової продукції для забезпечення продовольчої і національної безпеки.

Необхідність вдосконалення системи державного управління аграрною галуззю на рівні регіону обумовлена невідповідністю державного управління сучасним вимогам і умовам ринкової економіки, що проявляється в нерівноправному становищі аграрної галузі в порівнянні з іншими сферами суспільного виробництва, соціально-економічної диференціації людей, низького ступеня науково-технічного прогресу в аграрній сфері, падінні доходів сільськогосподарських товаровиробників.

Література:

1. Козловський С.В. Теоретико-методологічні підходи до визначення категорії "економічна безпека" та складових економічної безпеки України / С.В. Козловський, Є.С. Жураківський // Економіка та держава. — 2015. — № 6. — С. 37—42.

2. Козловський С.В. Стійкість розвитку аграрної галузі регіону як чинник економічного зростання України / С.В. Козловський, В.О. Козловський, О.М. Бурлака // Економіка України. — 2014. — № 9. — С. 59—73.

3. Калетнік Г.М. Управління регіональною продовольчою безпекою в умовах економічної нестабільності: [моногр.] / Г.М. Калетнік, С.В. Козловський, Е.А. Кіреєва, О.Г. Підвальна. — Вінниця: Меркьюрі-Поділля, 2015. — 252 с.

4. Козловський С.В. Стратегічне управління розвитком регіональних економічних систем / С.В. Козловський // Економіка України. — 2011. — № 4. — С. 28—38.

5. Козловський С.В. Управління сучасними економічними системами, їх розвитком та стійкістю: моногр. / С.В. Козловський. — Вінниця: Меркьюрі-Поділля, 2010. — 432 с.

6. Козловський С.В. Забезпечення стійкого економічного розвитку агропромислового комплексу регіону: моногр. / С.В. Козловський, В.В. Коровий, О.М. Балтремус, В.О. Козловський, Ю.П. Плюшко, О.В. Барчишен / За ред. С.В. Козловського. — Вінниця: Меркьюрі-Поділля, 2016. — 258 с.

7. Козловський С.В. Управління регіональною продовольчою безпекою на основі сучасних методів моделювання / С.В. Козловський, Е.А. Кіреєва // Економіка України. — 2015. — № 8. — С. 57—73.

8. Жураківський Є.С. Концептуальні засади забезпечення економічної безпеки аграрної галузі в умовах інституційних трансформацій / Є.С. Жураківський // Агросвіт. — 2015. — № 12. — С. 63—70.

9. Калетнік Г.М. Стійкість економіки як фактор безпеки та розвитку держави // Г.М. Калетнік, С.В. Козловський, В.О. Козловський // Економіка України. — 2012. — № 7. — С. 16—25.

10. Козловський С.В. Інструменти продовольчої безпеки та соціального захисту населення в умовах кризових явищ економік світу / С.В. Козловський, Е.А. Кіреєва // Кримський економічний вісник. — 2012. — № 1 (01), частина I. — С. 266—269.

References:

1. Kozlovskiy, S. V. (2015), "Theoretical and methodological approaches to the definition of the "economic security" and the components of the economic security of Ukraine", *Economica ta derjava*, vol. 6, pp. 37—42.

2. Kozlovskiy, S. V. Kozlovskiy, V. O. and Burlaka, O. M. (2014), "The stability of the agricultural sector in the region as a factor of economic growth Ukraine", *Economica Ukraine*, vol. 9, pp. 59—73.

3. Kaletnik, G. M. Kozlovskiy, S. V. Kireeva, E. A. and Pidvalna, O. G. (2015), *Yptavlinnia regionalnoy prodovolchoy bezpekooy v umovah ekonomichnoy nestabilnosti* [Management of regional food security in times of economic instability], *Merk'iuri-Podillia, Vinnytsia, Ukraine*.

4. Kozlovskiy, S. V. (2011), "Strategic management of development of regional economies", *Economika Ukraini*, vol. 4, pp. 28—38.

5. Kozlovskiy, S. V. (2010), *Upravlinnia suchasnymy ekonomichnymy systemamy, ikh rozvytkom ta stijkistiuy* [Management of modern economic systems, their development and stability], *Merk'iuri-Podillia, Vinnytsia, Ukraine*.

6. Kozlovskiy, S. V. (2016), *Zabezpechinnia stiykogo ekonomichnogo rozvitku agropromislovogo kompleksu regionu* [Ensuring sustainable development of agriculture in the region], *Merk'iuri-Podillia, Vinnytsia, Ukraine*.

7. Kozlovskiy, S. V. and Kireeva, E. A. (2015), "Management of regional food security based on modern modeling techniques", *Economica Ukraine*, vol. 8, pp. 57—73.

8. Jurakivskiy, E. S. (2015), "Conceptual foundations of economic security of agricultural sector in terms of institutional transformation", *Agrosvit*, vol. 12, pp. 63—70.

9. Kaletnik, G. M. Kozlovskiy, S. V. and Kozlovskiy V. O. (2012) "The stability of the economy as a factor of security and national development", *Economica Ukraini*, vol. 7, pp. 15—25.

10. Kozlovskiy, S. V. and Kireeva, E. A. (2012), "Tools food security and social protection crisis in terms of economies", *Krimskiy ekonomichnyy visnik*, vol. 1(01), pp. 266—269.

Стаття надійшла до редакції 18.03.2016 р.